

Sončni ostriž (*Lepomis gibbosus*)

Opis: Srednje velika sladkovodna riba iz družine sončnih ostrižev (Centrarchidae). Telo meri 10–15 cm in je visoko, bočno stisnjeno, pokrito s srednje velikimi luskami. Usta so srednje velika in rahlo nadstojna. Telo je kovinsko zelenomodre barve, s številnimi rjavimi pikami. Od hrbta proti trebuhu potekajo navpične, zabrisane temne proge. Na robu škržnega poklopca je izrazita temna pika, v plavutih pa le nekaj neizrazitih pigmentnih pik. Repna plavut je rahlo škarjasta. Samci imajo v času drstitve oranžno do rdeče obarvana lica in trebuh (Veenvliet & Kus Veenvliet, 2006).

Od domorodnih vrst sladkovodnih rib sta nekoliko podobna navadni okun (*Gymnocephalus cernuus*) in grbasti okun (*Gymnocephalus baloni*). Pri obeh vrstah so v prvi hrbtne plavuti številne temne pike, nimata pa temne pike na škržnem poklopcu (Veenvliet & Kus Veenvliet, 2006).

Sončni ostriž (*Lepomis gibbosus*)
Foto: arhiv Zavoda Symbiosis

Sončni ostriž (*Lepomis gibbosus*) - jata
Foto: arhiv Zavoda Symbiosis

Domovina: Naravno območje razširjenosti je celoten vzhod in jug Združenih držav Amerike (Przybylski & Zięba, 2011).

Stanje v Sloveniji: Vrsta je v Sloveniji že zelo razširjena. Najdemo jo predvsem v manjših vodotokih in stoječih vodah (Zavod za ribištvo Slovenije, 2019).

Habitat: Naseljuje plitve vode in jezera ter počasi tekoče reke z mehkim dnom in potopljenimi vodnimi rastlinami (Copp, G. & M, Godard, 2018).

Pot vnosa: Sončni ostriž je bil prinesen v Evropo kot okrasna riba za akvarije in ribnike, nato pa so jih posamezniki spustili v naravo. Ponekod so ga tudi namerno naselili v naravo za namene športnega ribolova ter kot hrano za druge plenilske vrste rib. Sekundarno se širi s premeščanjem rib za poribljavanje (Przybylski & Zięba, 2011).

Vplivi: Sončni ostriži so plenici in se hranijo z različnimi živalskimi vrstami, vendar je dokazov o neposrednih vplivih na domorodne vrste malo (Copp & Godard, 2018). Majhni in veliki sončni ostriži so do drugih živali zelo agresivni. Samci sončnega ostriža v plitvi vodi uredijo gnezdo, v katero samica odloži jajca. Ko se izležejo mladice, jih samci sprva varujejo in pri tem agresivno odganjajo druge živali, predvsem rake, druge ribe in žabe, ki se sončnim ostrižem večinoma umikajo. Z agresivnostjo, kompeticijo za hrano in varovanjem teritorija imajo verjetno bistven vpliv na druge vodne živali (Almeida, 2014). Na Nizozemskem so ugotovili, da imajo sončni ostriži velik vpliv na populacije dvoživk. Pupki, česnovke in zelene rege so iz voda, kjer so bili naseljeni sončni ostriži, izginili (van Delft et al., 2013). V mlakah s sončnim ostrižem se je številčnost večjih vodnih nevretenčarjev upadla za 83 %, nekatere vrste pa so izginile (van Kleef et al. 2008).

Literatura:

Almeida, D., R. Merino-Aguirre, L. Vilizzi & G. H. Copp, 2014. Interspecific Aggressive Behaviour of Invasive Pumpkinseed *Lepomis gibbosus* in Iberian Fresh Waters. PLOS ONE, Volume 9 (2): 1-7. Dostopno na: <https://pdfs.semanticscholar.org/c01e/0712068cf9665e87fc225b5c1419e7e694a3.pdf> [21. 10. 2019]

Copp, G. & M, Godard, 2018. CABI Invasive Species Compendium. *Lepomis gibbosus* (pumpkinseed). Dostopno na: <https://www.cabi.org/isc/datasheet/77080> [21. 10. 2019]

van Delft, J., H. van Kleef, R. van der Burg, W. Bosman, J. Bouwman & N. de Kort, 2013. De zonnebaars – leefwijze, problematiek en beheer. Stichting RAVON, Stichting Bargerveen, Bosgroep Zuid Nederland in opdracht van Provincie Noord Brabant. https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Brochures/Brochure_zonnebaars.pdf [30. 10. 2019]

van Kleef, H. H., G. van der Velde, R. S. E. W. Leuven & H. Esselink, 2008. Pumpkinseed sunfish (*Lepomis gibbosus*) invasions facilitated by introductions and nature management strongly reduce macroinvertebrate abundance in isolated water bodies. *Biological invasions* 10(8): 1481-1490 [30. 10. 2019]

Przybylski, M. & G. Zięba, 2011. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – *Lepomis gibbosus*. – From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species – NOBANIS https://www.nobanis.org/globalassets/speciesinfo/l/lepomis-gibbosus/lepomis_gibbosus.pdf [21. 10. 2019]

Stamatis Z., 2017. Information on measures and related costs in relation to species considered for inclusion on the Union list. *Lepomis* spp. Dostopno na: <https://circabc.europa.eu/sd/a/baab2bb4-a01d-4ddc-bcc3-84c3f3f312a5/TSSR-2016-003%20Lepomis.pdf> [21. 10. 2019]

Veenvliet, P. & J. Kus Veenvliet, 2006. Ribe slovenskih celinskih voda; priročnik za določanje. Zavod Symbiosis, Grahovo, pp. 168.

Zavod za ribištvo Slovenije, 2019. Karta razširjenosti sončnega ostriža. Dostopno na: <http://www.biosweb.org/index.php?task=map&tid=4014> [21. 10. 2019]

Povzeto po: Kus Veenvliet, J. in P. Veenvliet, 2019. Opisi izbranih invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo. Poročilo naloge: Materiali za ozaveščanje o invazivnih tujerodnih vrstah. Izvajalec: Zavod Symbiosis, so.p. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor.